

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 7. XI. 2014

VIII.501.4.2014.AM

Pani
Joanna Kluzik – Rostkowska
Minister Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

Rzecznik Praw Obywatelskich w związku z toczącym się postępowaniem wyjaśniającym dostrzegł **problem ograniczonego wpływu rodziców na kształtowanie programu wychowawczego w przedszkolach nieprowadzonych przez organy jednostek samorządu terytorialnego** (pismo Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Joanny Berdzik z dnia 5 maja 2014 r., ozn.: DJE.WNP.5002.21.2014).

Zgodnie z art. 48 ust. 1 Konstytucji RP, rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem; wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem wyrażone jest także w art. 2 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ratyfikowanego przez Polskę 10 października 1994 r. Zgodnie z art. 2 Protokołu nr 1, nikt nie może być pozbawiony prawa do nauki, a państwo wykonując swoje funkcje w dziedzinie wychowania i nauczania uznaje prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania zgodnie z ich własnymi przekonaniem religijnymi i filozoficznymi. Prawo rodziców do poszanowania ich przekonań religijnych i filozoficznych jest związane z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 8 Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności), wolnością myśli, sumienia i wyznania (art. 9 Konwencji) i wolnością wyrażania opinii (art. 10 Konwencji). Artykuł 48 ust. 1 Konstytucji i art. 2 Protokołu nr 1 do Konwencji nakazuje państwu poszanowanie przekonań rodziców w całym programie nauczania państwowego, choć ustalanie i planowanie programu nauczania należy co do zasady do kompetencji państwa.

Wyrazem opisanego wyżej prawa rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami jest ich zaangażowanie w proces decyzyjny dotyczący programu wychowawczego realizowanego w szkołach i placówkach, w tym w przedszkolach, obejmującego wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, realizowanego przez nauczycieli. Zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.; dalej: ustawa), do kompetencji rad rodziców należy m.in. uchwalanie programu wychowawczego w porozumieniu z radą pedagogiczną, co podkreśliło również Ministerstwo Edukacji Narodowej we wspomnianej wyżej odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 5 maja 2014 r. Rada rodziców decyduje więc razem z radą pedagogiczną o kierunku wychowania, przy zachowaniu ram określonych w powszechnie obowiązujących przepisach. Przepis ten dotyczy jednakże jedynie szkół i placówek samorządowych – **w szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz w szkołach i placówkach niepublicznych programy wychowawcze ustala natomiast organ wskazany w statucie** (art. 54 ust. 7 ustawy), ponieważ zgodnie z art. 57 ustawy, **placówki te nie mają obowiązku powoływania rad rodziców.**

Rady rodziców mogą ponadto, zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy, występować do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny, z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki.

Tak, jak wskazana jest możliwość samodzielnego podejmowania decyzji o stopniu zaangażowania rodziców w uchwalanie programu wychowawczego w placówkach nie samorządowych (np. w przedszkolach wyznaniowych), tak mając na

uwadze prawa rodziców określone w art. 54 ust. 1 ustawy, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, **należy rozważyć, czy rady rodziców nie powinny być również powoływane każdorazowo w szkołach i placówkach nieprowadzonych przez samorządy** w celu zapewnienia im chociażby możliwości występowania do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki z wnioskami i opiniami. W ten sposób **lepiej zabezpieczona byłaby możliwość oddziaływania rodziców na przekazywane ich dzieciom treści wychowawcze**, a przez to realizacja ich konstytucyjnego prawa określonego w art. 48 ust. 1 Konstytucji byłaby efektywniejsza. Zwracam jednak uwagę, że powoływanie rad rodziców nie może naruszać przepisów Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Warszawie w dniu 28 lipca 1993 r. (Dz. U. Nr 51, poz. 318), ani ustaw określających stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2011 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o poinformowanie mnie, czy sprawa ta była już przedmiotem analizy Ministerstwa Edukacji Narodowej, zwłaszcza w kontekście wystąpień środowisk oświatowych lub przedstawicieli rodziców kierowanych do MEN. Proszę także o informację, czy Ministerstwo Edukacji Narodowej badało takie rozwiązanie w kontekście treści przepisów Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską i przepisów odpowiednich porozumień z kościołami i związkami wyznaniowymi.

Jednocześnie zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o poinformowanie mnie o zajęтым w tej sprawie stanowisku.

Z poważaniem

Renata Jędrzejowska